

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев1 10/2025
15.01.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Татјане Ђурица и Јасминке Обућина, чланова већа, у парници тужиоца „АП Сидро“ ДОО Београд, чији је пуномоћник Владимир Путник, адвокат из ..., против туженог ЈП „Електропривреда Србије“ Београд, ради накнаде штете, вредност предмета спора 19.833.727,73 динара, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 3740/19 од 28.05.2020. године, у седници одржаној дана 15.01.2026. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 3740/19 од 28.05.2020. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 3740/19 од 28.05.2020. године, одбијена је жалба тужиоца као неоснована и потврђена пресуда Привредног суда у Београду П 6492/17 од 22.03.2019. године, којом је, у ставу првом изреке, одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени да му на име накнаде штете исплати износ од 19.833.727,73 динара са припадајућом законском затезном каматом. Ставом другим обавезан је тужилац да туженом на име трошкова парничног поступка исплати износ од 174.384,00 динара.

Против правноснажне другостепене пресуде тужилац је изјавио благовремену и дозвољену ревизију због погрешне примене материјалног права и због битних повреда одредаба парничног поступка из члана 407. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у границама прописаним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11...) и утврдио да ревизија тужиоца није основана.

Побијана пресуда није захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју ревизијски

суд пази по службеној дужности. Наводи ревизије којима се указује на погрешну оцену појединих писаних доказа у списима, а посебно на исказа сведока, као и на одлуку првостепеног суда о не прихватању тужиочев предлог за извођење доказа вештачењем, нису дозвољени. Такви ревизијски наводи по садржини представљају указивање да је побијана одлука захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку, а у вези члана 8. Закона о парничном поступку, из којих разлога се другостепена пресуда не може побијати у ревизијском поступку. Другостепени суд је одлуку засновао на чињеничном стању које је првостепени суд утврдио оценом доказа, па самим тим ова повреда није учињена пред другостепеним судом.

Предмет тужбеног захтева је накнада штете коју тужилац потражује од туженог услед неоснованог одбијања да прими предмет уговора о купопродаји.

Према чињеничном стању утврђеном од стране првостепеног суда, тужилац као продавац и тужени као купац били су у уговорном односу по основу уговора о купопродаји телескопске аутодизалице за тешке терене носивости 40 тона од 28.11.2016. године за цену од 43.000.000,00 динара без ПДВ-а. Уговорен рок испоруке није могао бити дужи од 90 дана од дана ступања на снагу уговора, тј. од 28.11.2016. године. После првобитног догађаја више силе – пожара на броду на ком је оштећена дизалица коју је тужилац био обавезан да испоручи туженом по уговору, тужени је тужиоцу одобрио писаним путем продужење рока за испуњење уговорних обавеза до 30.07.2017. године. Након тога, 25.07.2017. године, тужилац је обавестио туженог да је наступила нова околност коју тужилац сматра вишом силом, а услед којих је принуђен да од туженог тражи ново продужење рока за испуњење обавезе. Разлог за то је донета одлука суда у Народној Републици Кини од 28.04.2017. године којом је фабрици која производи предметну дизалицу онемогућено располагање имовином, услед чега дизалица није могла бити испоручена на време. На предметни захтев тужиоца тужени није одговорио и није тужиоцу доставио обавештење о накнадном продужењу рока. Тужени је дописом од 23.06.2017. године тражио од тужиоца достављање банкарске гаранције са продуженим роком важења, јер је уговор још увек био на снази, што је тужилац и учинио. Дана 18.09.2017. године тужилац је понудио туженом испоруку дизалице у уговорено место примопредаје у року од три дана, али је тужени одбио пријем дизалице са образложењем да тужилац није своју обавезу испунио у предвиђеном року. Након тога, тужени је активирао банкарску гаранцију и наплатио од тужиоца новчани износ из гаранције.

На основу овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови налазе да тужбени захтев није основан, због чега исти одбијају.

Према схватању нижестепених судова, спорни уговор између странака раскинут је писаном изјавом туженог од 18.09.2017. године, у смислу члана 18. став 1. Уговора и члана 124. Закона о облигационим односима, због неиспуњења обавезе од стране тужиоца. Нижестепени судови су оценили да тужени није продужио рок за испуњење обавезе након 30.07.2017. године, до ког датума је тужени требало да испоручи дизалицу, те да је без утицаја на продужење уговора чињеница да је тужени 23.06.2017. године од тужиоца тражио продужење важења банкарске гаранције. На овај начин није дошло и до аутоматског продужења рока за испоруку уговорених добара, па како је

утврђено да је тужилац након 30.07.2017. године био у доцњи са испуњењем своје обавезе, нижестепени судови закључују да је тужени основано раскинуо уговор дана 18.09.2017. године, због чега одбијају тужбени захтев.

Ревизијом тужиоца оспорава се изнето становиште нижестепених судова. По оцени ревидента нижестепени судови су погрешно закључили да је тужени дописом од 18.09.2017. године дао изјаву воље којом раскида уговор од 28.11.2016. године. Тужилац сматра да у овом допису није садржана изричита изјава воље о раскиду уговора, нити је иста учињена сходно одредби члана 18. уговора, већ су нижестепени судови применили одредбу члана 124. Закона о облигационим односима. Ревидент сматра да на страни туженог није постојао нити један разлог због којег је одбио пријем дизалице, због чега је у складу са наведеним погрешно примењена и одредба члана 326. став 1. Закона о облигационим односима. Према становишту ревидента, нижестепени судови погрешно констатују да измене банкарске гаранције не значи измену главног уговора на основу ког је банкарска гаранција дата.

Пресудом Врховног касационог суда Прев 428/2020 од 11.02.2021. године одбијена је као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 3740/19 од 28.05.2020. године и одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Одлуком Уставног суда Уж-14206/2021 од 29.08.2025. године усвојена је уставна жалба Привредног друштва „АП Сидро“ ДОО Београд и утврђено да је пресудом Врховног касационог суда Прев 428/2020 од 11. фебруара 2021. године повређено право подносиоца уставне жалбе на правично суђење, зајемчено одредбом члана 32. став 1. Устава Републике Србије. Поништена је пресуда Врховног касационог суда Прев 428/2020 од 11.02.2021. године и одређено да Врховни суд донесе нову одлуку о ревизији подносиоца уставне жалбе изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 3740/19 од 28.05.2020. године. Из образложења наведене одлуке произлази да Уставни суд сматра да се, са становишта заштите права на правично суђење, зајамченог одредбом члана 32. став 1. Устава не може прихватити став ревизијског суда, да је у конкретном случају тужени имао право да, сагласно одредбама члана 124. и 132. ЗОО, раскине уговор (последично и да подносилац нема право на накнаду штете због неоснованог одбијања туженог да прими испуњење обавезе), при чему, не узимајући у обзир одредбе члана 10. члана 12. и члана 17. став 1. ЗОО, а сматрајући да нису од значаја одредбе уговора којима је прописана процедура за раскид уговора.

У поновном поступку, имајући у виду изражени став Уставног суда у наведеној одлуци, као и наводе ревидента, Врховни суд налази да од стране туженог није дошло до повреде члана 10. Закона о облигационим односима, нити до поступања противно начелу савесности и поштења и начелу дужности испуњавања обавеза предвиђеним одредбама члана 12. и 17. ЗОО.

Одредбом члана 10. ЗОО предвиђено је да су стране у облигационим односима слободне, у границама принудних прописа, јавног поретка и добрих обичаја, да своје односе уреде по својој вољи.

Сагласном вољом уговорних страна стипулисана је обавеза тужиоца као продавац да изврши испоруку предмета уговора, телескопске аутодизалице за тешке терене носивости 40 тона из Уговора о купопродаји добара – од 28.11.2016. године, у року који не може бити дужи од 90 дана од дана ступања на снагу уговора, тј. од 28.11.2016. године (члан 4.); да се дејство више силе сматра за случај који ослобађа од одговорности за извршење свих или неких уговорних обавеза и за накнаду штете за делимично или потпуно неизвршење уговорних обавеза, за ону уговорну страну код које је наступио случај више силе или обе уговорне стране када је код обе уговорне стране наступио случај више силе, а извршење обавезе која је онемогућена због дејства више силе одлаже се за време њеног трајања; да уколико деловање више силе траје дуже од 30 календарских дана уговорне стране ће се договорити о даљем поступању у извршењу одредаба овог уговора - одлагању испуњења и о томе ће закључити анекс овог уговора или ће се договорити о раскиду овог уговора с тим да у случају раскида уговора по овом основу - ниједна од уговорних страна не стиче право на накнаду било какве штете (члан 17.); да ако продавац не испуни уговор, или ако не буде квалитетно и у року испуњавао своје обавезе или упркос писменој опомени купца крши одредбе уговора, купац има право да констатује непоштовање одредби уговора и о томе достави продавцу писмену опомену; да ако продавац не предузме мере за извршење уговора, које се од њега захтевају у року од 8 дана по пријему писмене опомене, купац може у року од наредних 5 дана да једнострано раскине уговор по правилима о раскиду уговора због неиспуњења (члан 18.); да су уговорне стране сагласне да се евентуалне измене и допуне уговора изврше у писменој форми - закључивањем анекса у складу са чланом 115. Закона о јавним набавкама (члан 24).

Тужилац испоруку предмета уговора није извршио у прописаном року. Из обавештења тужиоца од 07.04.2017. године произлази да је крајњи рок за испоруку 19.04.2017. године, али да је дана 04.04.2017. године, на путу за Суецки канал, пожар захватио брод који је превозио дизалицу у коме је иста била оштећена. Како предметни догађај представља околност насталу после закључења уговора која се није могла спречити, отклонити или избећи у складу са чланом 263. ЗОО и члана 17. уговора (виша сила) тужени је доставио тужиоцу обавештење од 23.06.2017. године о остављању накнадног рока до 30.07.2017. године, позивајући се на члан 126. став 2. ЗОО, по коме ако дужник не испуни обавезу у накнадном року, наступају исте последице као и у случају кад је рок битан састојак уговора.

Обавештењем од 25.07.2017. године, тужилац се позвао на нову околност да је фабрика кооперанта, матичне фабрике „Socma“, која је произвела прву дизалицу судским налогом затворена због корупције и економског спора и да се обратио новом кооперанту који је у међувремену произвео ауто дизалицу бољег квалитета, која је спремна за испоруку, а која ће бити опремљена на РО РО брод који ће да исплови ка Европи 12.08.2017. године, а у Београд би требао да стигне око 27.09.2017. године.

По ставу тужиоца наведена околност има се сматра вишом силом. Међутим, правилан је закључак нижестепених судова, да одлука суда у Кини од 28.04.2017. године којом је одређено да се кинеској фирми замрзну средства на банковном рачуну у износу од 12.000.000.000 јуана, или да се изврши заплена имовине у еквивалентном износу, услед корупције, а које извршење ступа на снагу одмах по доношењу одлуке, не представља вишу силу по основу које би тужилац имао право на ново одлагање рока

применом члана 17. уговора. Прво, активности органа власти не могу се сматрати вишом силом коју је немогуће предвидети или отклонити. Виша сила је објективна немогућност. Три кључна елемента су спољашност, непредвидљивост и неотклоњивост. Заплена због корупције, или другог разлога одлуком органа власти је субјективна препрека а то што је на страни тужиоцевог добављача не чини је објективном. То је препрека која за тужиоца представља комерцијални ризик, а не вишу силу.

Тужени је обавештењем од 23.06.2017. године јасно назначио да оставља тужиоцу накнадни рок за извршење обавезе због дејства више силе, као и да ће истеком тог рока уговор бити раскинут применом члана 126. став 2. ЗОО. Са друге стране, тужилац у време важења уговора захтева измену уговорених услова за продужење рока испоруке. Тужиоцу као уговорној страни познато је да се све евенталне измене и допуне уговора врше у писаној форми сагласно одредби члана 115. Закона о јавној набавци, при чему из утврђеног чињеничног стања произлази да није постојала писмена сагласност туженог за продужење рока извршења обавезе на захтев тужиоца од 25.07.2017. године. Та чињеница је тужиоцу била позната. Следом наведеног не може се прихватити закључак тужиоца да је генерално пасивним држањем туженог дошло до продужетка рока за испоруку, односно да је ћутањем тужени практично продужио рок за испуњење обавезе, јер исти нема оправдање ни у релевантним одредбама Закона о облигационим односима којима је регулисано испуњење обавезе у одређеном року, ни уговорним одредбама којима су странке регулисале начин измене и допуне уговора.

Већ у првом акту којим се сагласио са продужењем рока, тужени је навео да у случају неиспуњења у новом року, уговор ће се раскинути. Отуда пасивно држање туженог не може бити израз пристанка, јер се тужени одредио већ од раније. Код те чињенице о одсуству сагласности туженог, код чињенице да се не ради о вишој сили из члана 17. уговора, а уз постојања упозорења да ће се уговор у случају непоштовања рока раскинути, не може се говорити „ниокаквом коклудентном продужењу рока“.

Није спорна чињеница да странке нису закључиле писани анекс уговора ни када је први пут тужилац захтевао продужетак рока, али се у том случају тужени писаним путем изјаснио да прихвата продужење рока за испоруку до 30.07.2017. године, што није остављало дилему да ли је или није продужен рок за испоруку. Међутим, у ситуацији када такве изричите изјаве туженог нема, уз уговором предвиђену писану форму измене уговора, нема места тумачењу да је и поред тога дошло до продужења рока испоруке.

Са друге стране, тужени је у допису од 23.08.2017. године само захтевао продужење банкарске гаранције за добро извршење посла са роком важности најмање 30 календарских дана дуже од рока одређеног за коначно извршење посла у складу са чланом 13. уговора. Продужење важења банкарске гаранције не доводи до аутоматског продуживања и рока за испоруку имајући у виду да је банкарска гаранција самостални правни посао којим се банка обавезује према примаоцу гаранције да ће за случај да му треће лице не испуни обавезу о доспелости измирити обавезу ако буду испуњени услови наведени у гаранцији. У том смислу продужење важења банкарске гаранције не може утицати на садржину основног посла поводом кога је иста издата, па самим тим

не може ни мењати уговорене рокове испоруке продужење рока за испоруку. Осим тога њено продужење је захтевано у време важења уговора.

Код чињеница да је по истеку накнадно остављеног рока за који је тужилац упозорен на последице пропуштања позивом на члан 126. ЗОО, при чему тужени није дао сагласност за нови рок испоруке, а да је тужилац ипак допремио дизалицу, не може се говорити о кршењу начела савесности и поштења од стране туженог из члана 12. ЗОО, односно непоштовању дужности испуњења обавеза од стране туженог из члана 17. ЗОО, па тужилац по овом основу нема право на накнаду штете.

Поступајући по налогу Уставног суда, ревизијски суд је поново ценио одредбу члана 18. уговора и налази, с обзиром на горе наведено, да иста не утиче на право туженог на раскид уговора, нити иста може представљати основ на накнаду штете коју тужилац потражује. Без утицаја су ревизијски наводи да нижестепени судови нису применили члан 18. уговора којим је предвиђено да је купац пре раскида у обавези да достави писану опомену којом конституише непоштовање одредби уговора и да затим уколико продавац не испуни уговорне обавезе у року од 8 дана, захтева раскид уговора у наредних пет дана. Ово из разлога што је тужени већ једном продужио рок за испуњење обавезе тужиоцу, оставивши му накнадни рок, уз упозорење на последице пропуштања са позивом на члан 126. став 3. ЗОО. Са друге стране било је евидентно да тужилац неће испунити своју обавезу ни у том, накнадном року (произлази из обавештења тужиоца од 25.07.2017. године), то евентуални недостатак писане опомене у којој се указује на неуредност испоруке, нема такав значај на остваривање права туженог на раскид уговора који му придаје тужилац, јер се из свих околности случаја могло закључити да тужилац свакако неће испунити своју обавезу на време, при чему тужени није дао сагласност за нови рок испоруке.

На основу горе наведеног одлучено је као у изреци пресуде применом члана 414. Закона о парничном поступку.

Применом члана 163. Закона о парничном поступку туженом нису досуђени трошкови за састав одговора на ревизију јер исти нису били потребни за вођење спора.

**Председник већа - судија
Татјана Матковић Стефановић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**